

UČITELJSKI TOVARIŠ.

Glasilo

„Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Izdavatelj in urednik:

Andrej Žumer,

nadučitelj in c. kr. okrajni šolski nadzornik.

Št. 10.

Ljubljana, 16. vel. travna 1892.

XXXII. leto.

Vsebina. Iz deželnega zbora kranjskega. — Lj. Stiasny — Kamnik: Podobice v abecedniku. — J. Marn: Knjiga Slovenska. — Književnost. — Listek. — Naši dopisi: Iz postojnskega okraja. — Iz novo-meskega okraja. — Društveni vestnik. — Vestnik.

Iz deželnega zbora kranjskega.

VI.

Poročilo finančnega odseka o proračunu normalno-šolskega zaklada za leto 1892.

Slavni deželni zbor! Finančni odsek predlaga proračun normalno-šolskega zaklada za l. 1892. s potrebščino 321677 gld., z zakladdo 29234 gld. in primanjkljajem 292443 gld.

V primeri s proračunom l. 1891. pomnožila se je potrebščina za 11.131 gld. Večina te pomnožitve prihaja od tod, da je bilo na novo ustanovljenih ali pa razširjenih več šol in vsled tega osnovanih 19 novih služeb, za katere se že letos potrebuje 8300 gld., dasi so za nekatere vstavljeni le delni zneski celoletne plače. Čim bolj se pa množé in razširjajo šole in čim dalje službujejo učitelji, tem bolj rastejo opravilne in službene doklade, za katere se letos potrebuje okoli 2000 gld. več kakor lani. Jednajsti tisočak pa je prirastel vsled večjih troškov za verouči-

telje na štirirazrednih šolah in za vožnjo veroučiteljem po deželi, ki so se morali vsled deželnega zakona z dné 5. sušca 1889. l., d. z. št. 444, iznova urediti.

Sicer pa je omenjati, da troški za šolstvo vsako leto okroglo za 8—10000 gld. naraščajo in da toliko časa ne pridemo do stalnega proračuna, dokler ne bodo določene in dodelane vse šole, katerih v nekaterih krajih še prav zelo pogrešajo. Koliko bode potem znašala redna potrebščina za ljudske šole, se zdaj pač tudi primeroma ne more določiti; ali če se bode še nekaj časa leto za letom pomnoževala za okroglih 10000 gld., je opravičeno vprašanje, ali bode naši deželi končno mogoče zmagovati te čedalje večje troške. Zato finančni odsek letos zopetno priporoča deželnemu šolskemu oblastvu, naj se pri svojih sklepih in terjatvah blagohotno ozira na naše skromne deželne finance in naj se zlasti ne prenaagluje z razširjevanjem

šol na tri- ali štiri- ali celó večrazredne. Jednorazredne šole so za vsakdanjo omiko priprostega naroda potrebne in naj se občinam ne odrekaajo, večrazredne pa naj se delajo le v toliki meri, kolikor dopuščajo denarna sredstva in jih zahtevajo posebne okoliščine.

V primeri s predlogi deželnega odbora je od finančnega odseka nasvetovana potrebščina manjša za 2469 gld. iz razlogov, ki jih omenjamo pri posameznih naslovih. Vender naj pa že takoj povemo, da 900 gld. tega znižanja prihaja od tod, ker šteje deželni odbor le 60, finančni odsek pa 70 začasnih učiteljev, pri katerih se prihranjuje po 90 gld. na leto. Po izkazu deželnega šolskega sveta je namreč letos vseh začasnih učiteljev 76. Kakor skušnja uči, napravlja jih vsako leto kakih 10 do 15 drugi izpit. Ali ker se ti stalno nameščajo še le v drugem pol- ali celo v zadnjem četrtletji, bode za nje brez ozira na ogromni interkalar zadostovala celoletna potrebščina, ki za 6 takih služeb v polnem znesku ostane v proračunu.

Potrebščina

sestavlja se tako:

I. Aktivitetni užitki učiteljev.

1. Plače rednih 268102 gld.

Po odštetih prihrankih za 70 začasnih učiteljev po 90 gld. v znesku 6300 gld. ter 3°/_o interkalarji 8043 gld., skupaj rednih 14343 gld. ostaja rednih 253759 gld.

2. Dopolnilne doklade k plačam izrednih 1100 gld.

3. Službene doklade rednih 25481 gld.

4. Dopolnilne službene doklade nespremenjeno izrednih 65 gld.

5. Opravilne doklade rednih 13760 gld.

6. Dopolnilne opravilne doklade izrednih 250 gld.

7. Stanarine za ljubljanske učitelje rednih 2030 gld., skupaj rednih 295030 gld., izrednih 1415 gld., vsota 296445 gld.

II. Dotacije, nespremenjeno rednih 4162 gld.

III. Nagrade in podpore rednih 16383 gld., izrednih 3250 gld., skupaj 19733 gld.

IV. Pokojnine učiteljskih vdov, nespremenjeno rednih 638 gld.

V. Miloščine nespremenjeno rednih 269 gld.

VI. Različni troški, nespremenjeno rednih 530 gld. Vsa potrebščina rednih 317012 gld., izrednih 4665 gld., skupaj 321677 gld.

Zaklada.

Po predlogu deželnega odbora znaša primanjklje 302812 gld., po nasvetu finančnega odseka pa 292443 gld., torej za 10.369 gld. manj. Tega vspeha pa odsek ni dosegel samo s tem, da je znižal potrebščino, ampak da je povikšal tudi zaklado. Dohodki normalno-šolskega zaklada so večinoma sicer tako stalni, da jih ni prav mogoče preminjati; jedni pa so venderle premenjivi, namreč doneski od zapuščin. Leta 1890. so znašali ti dohodki 13005 gld., za l. 1891. so bili proračunjeni s 14000 gld., in za letos predlaga deželni odbor le 12000 gld. po triletnem povprečnem znesku. Ali povprečni zneski so pri tem naslovu malo zanesljivi, ker so ti doneski odvisni zgolj od tega, ali umrje več ali manj bogatih ljudij. Ker se je letos nadejati samo od štirih zapuščin 20000 gld., predlaga finančni odsek, da se v proračun sprejme 20000 gld. Vsled tega se zaklada pomnoži za 8000 gld. in znaša:

I. Obligacijske obresti rednih 3847 gld.

II. Doneski rednih 25200 gld.

III. Različni dohodki nespremenjeno rednih 87 gld., izrednih 100 gld., skupaj 187 gld. Vsota rednih 29134 gld., izrednih 100 gld., skupaj 29234 gld.

Če skupno zaklado primerjamo s potrebščino 321677 gld. se kaže primanjklje 292443 gld. kateri naj se na podlagi § 2., drugi odstavek deželnega zakona z dne 28. grudna 1884. l. poravna z 10°/_o priklado na dokladi za deželni zaklad pod-

vržene neposrednje davke, ki so po državnem proračunu od finančnega ministerstva za l. 1891. predpisani z 1546908 gld.; 10°/_o šolska priklada toraj znaša 154690 gld., ali po odbitem znesku zarad odpisanih davkov vsled uim v okroglem znesku 1000 gld., skupaj 153690 gld.

Pravega primanjkljeja se toraj kaže 138753 gld. ali okroglo 148800 gld., to je za 1600 gld. več, kakor za l. 1891.

Z ozirom na vse to finančni odsek predlaga:

Visoki deželni zbor naj sklene:

1. Proračun normalno-šolskega zaklada za l. 1892. s potrebščino 321677 gld., z zakladdo 29234 gld. in s primanjkljejem 292443 gld. se potrjuje.

2. V pokritje tega primanjkljeja se bode l. 1892. pobirala 10°/_o priklada na celo predpisano svoto vseh direktnih davkov, torej zlasti od rednega davka z vsemi državnimi prikladami vred pri zemljiškem

davku, pri hišni najemarini in hišno-razrednem davku, pri pridobninskem in dohodninskem davku po vsej deželi. Nodostatek v znesku 138800 gld., kateri se potem še pokaže, naj se pokrije iz deželnega zaklada.

3. Deželnemu odboru se naroča, da sklepu pod točko 2. pridobi Najvišje potrjenje.

4. V rubriki III. „Potrebščina“ dovoljuje se e. kr. deželnemu šolskemu svetu revirement po dogovoru z deželnim odborom.

5. Potrebščine normalno-šolskega zaklada za l. 1891., katere bi utegnile vsled veljavnih naredeb deželnega šolskega sveta dogovorno z deželnim odborom nastati, pa bi presegale proračun, so pokriti iz blagajničnih preostankov l. 1891.

V Ljubljani dné 12. sušca 1892.

Murnik,
načelnik.

Klun,
poročevalec.

Podobice v abecedniku.

XXI. b – boben.

1. Pripovedovanje.

Plemič - baháč.

Kralj je imel mladega zlahtnika, kate-rega so imenovali plemič-baháč, ker je vedno veliko obljubil, a malo storil. Kralj pa je imel tudi šaljiveca in ta je hotel baháča poboljšati.

Posrečilo se mu je na ta način:

Nekega dné bi rad kralj pečene ptiče jedel. Reče torej plemiču: „Pojdi v gozd in ustrelj mi deset ptičev!“ Plemič pa odvrne: „Ne deset, ampak sto ptičev ti hočem ustreliti“. „Dobro“, pravi kralj, „ako si tako dober strelec in mi jih prineseš sto, dobiš za vsacega jeden srebrnjak“. Šaljivec to sliši, vzame boben, gre pred plemičem v gozd, kjer je bilo največ ptičev ter jih skliče z bobnanjem ter jim reče:

Ptičice, skrijte se! Plemič-baháč kmalu pride ter vas hoče poloviti.

Ko plemič pride v gozd, ne vidi nobenega ptiča. Vsi ptiči so se namreč poskrili. Ko se vrne s praznim žepom, bil je sto dnij zaprt, ker ni svoje obljube držal.

Ko je bil zopet prost, reče mu nekega dné kralj: „Rad bi danes imel pri obedu pet rib“. Plemič se spomni na sto dnij zavora, vender se prenagli ter reče: „Ne pet, ampak petdeset rib hočem vjeti“. Kralj mu pa odvrne: „Ako si tako dober ribič, da mi prineseš petdeset rib, dobiš za vsako jeden cekin“. Šaljivec to sliši, vzame boben, gre k jezeru, skliče z bobnanjem ribe ter jim reče: Ribice, bežite! Plemič-baháč kmalu pride ter vas hoče poloviti.

Ko plemič pride k jezeru, ne more vjeti nobene ribe. Vse so namreč splavale